

Asia: OM 21/41/2016

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä

1 LUKU. YLEISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 1 lukuun

Ehdotettu lainsäädäntö on oivallinen esimerkki sekavasta lainsäädännöstä. Lakiin on kopioitu direktiivin epämääräisiä määritelmiä ja velvollisuuksia, joihin palataan jäljempänä asianmukaisissa kohdissa. Olisi tärkeää, että lainsäädäntö voitaisiin saattaa sellaiseksi, että sitä olisi helppo soveltaa. Ehdotetut säännökset tuntuvat lisäävän byrokratiaa. Vaikka 3§:ssä on esitetty määritelmät, ei niistä suoraan pysty päättelemään esimerkiksi sitä, mikä on henkilötietojen käsittelijä.

2 LUKU. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN YLEISET EDELLYTYKSET

Kommentit ehdotetun lain 2 lukuun

Kun tuomioistuimessa käsitellään rikosasiaa, onko henkilötietojen käsittelijä kyseinen tuomioistuin, yksittäinen tuomari vai käräjäsihteeri vaiko kaikki. Tarpeellisuusvaatimusta käsittelevässä 6 §:ssä ei määritellä itse tarpeellisuutta muutoin kuin toteamalla, että käsittelyn tulee olla tarpeellista. Siinä ei myöskään määritellä, kenen pitää poistaa tarpeeton. Passiivimuodossa esitetyt velvoitteet (6 § 2 ja 3 mom.) ovat lain soveltamisen kannalta ongelmallisia. Kun Tietosuojavirasto ei valvo tuomioistuimia, jää velvoitteiden merkitys ja valvonta hämärään. Ehdotuksen 8 ja 9 §:t sisältävät taas määritteitä "mahdollisuuksien mukaan" ja "kaikki kohtuulliset toimenpiteet". Ne ovat tyyppillisiä direktiiveissä olevia epäselviä määritteitä. Ehdotuksen 11 §:ssä esitetään, että arkaluotoisia henkilötietoja saa käsitellä vain, jos se on välttämätöntä ja edellyttäen, että rekisteröidyn oikeuksien turvaamisen edellyttämät suojatoimet on toteutettu. Säännös on liian epämääräinen. Turvaamisen edellyttämiä suojatoimia eikä niiden toteuttajaa ole osoitettu.

3 LUKU. REKISTERINPITÄJÄ JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄ

Kommentit ehdotetun lain 3 lukuun

Ehdotuksen 14 §:ssä edellytetään, että rekisterinpitäjän, ilmeisesti oikeusrekisterikeskuksen, on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, mitä se sitten tarkoittaakaan, jotta se voi varmistaa ja osoittaa, että henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Jos henkilötietoja käsitellään käräjäoikeudessa, miten rekisterinpitäjä varmistaa, että käräjäoikeudessa on tehty

"tarvittavat organisatoriset toimenpiteet". Voiko se edes sitä varmistaa? Sama ongelmatiikka on 15 §:ssä. Ehdotuksen 17 §:n mukaan henkilötietojen käsittelijä, joka on siis 3 §:n mukaan joko esimerkiksi tuomioistuin tai sen virkamies, ei saa siirtää henkilötietojen käsittelyä toiselle henkilölle, siis esim. toiselle kärjäsihteerille, ilman rekisterinpitäjän kirjallista lupaa. On vaikea hahmottaa, mitä tämä käytännön työskentelyssä tarkoittaisi. Tuomari ei voisi esimerkiksi jääviystapauksessa siirtää asian käsittelyä toiselle ilman oikeusrekisterikeskuksen lupaa, vai miten tämä asia on ajateltu. Joskushan juttu joudutaan siirtämään toiseen kärjäoikeuteenkin

oman toimivallan puuttuessa (OK 10:22). Toiseen kärjäoikeuteen siirtämisessä sovellettaisiin oikeudenkäymiskaarta, koska ehdotettu laki on toissijainen, mutta tuomarilta toiselle siirtäminen tai kärjäsihteerien vaihtaminen ei perustu sellaisiin säännöksiin, että ehdotettu lainsäädäntö väistyisi toissijaisena.

4 LUKU. REKISTERÖIDYN OIKEUDET

Kommentit ehdotetun lain 4 lukuun

Rekisteröidyn tarkastusoikeus on ongelmallinen erityisesti salaisten pakkokeinojen tietojen osalta. Tietojen kyselijälle on tähän asti ilmoitettu, että salaisista pakkokeinoista ei anneta mitään tietoja. Näin tuomioistuimesta ei paljasteta, kohdistuuko henkilöön pakkokeinoja. Jos kyselijä kohdistaa tiedustelunsa rekisterinpitäjään, tulisi senkin voida ilmoittaa samalla tavalla. Nyt vastaamalla tiedustelijalle, että tarkastusoikeutta rajoitetaan 28 §:n nojalla, hän tietää, että salaisia pakkokeinoja on joko menossa tai mennyt. Jos taas mitään vastausta ei anneta, sitä pidetään epäämisenä, josta on annettava kanteluosoitus. Eli rekisterinpitäjä on hiljaa kuukauden ja lähettää tiedustelijalle kanteluosoituksen. Jos vastataan ja evätään, on lopputulos sama. Kyllä tiedustelija viimeistään siitä tietää, mitä on menossa. Keino tunnetaan jo rikollispiireissä.

5 LUKU. TIETOTURVALLISUUS

Kommentit ehdotetun lain 5 lukuun

-

6 LUKU. TIETOSUOJAVASTAAVA

Kommentit ehdotetun lain 6 lukuun

-

7 LUKU. HENKILÖTIETOJEN SIIRROT KOLMANSIIN MAIHIN JA KANSAINVÄLISILLE JÄRJESTÖILLE

Kommentit ehdotetun lain 7 lukuun

-

8 LUKU. VALVONTAVIRANOMAINEN

Kommentit ehdotetun lain 8 lukuun

-

9 LUKU. OIKEUSTURVA

Kommentit ehdotetun lain 9 lukuun

-

10 LUKU. ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 10 lukuun

-

11 LUKU. VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 11 lukuun

-

YLEISPERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yleisperusteluihin

Ehdotetun lainsäädännön valmistelua tulisi jatkaa pitäen silmällä yksittäisiä lain soveltajia. Tietosuoja- ja julkisuuslainsäädäntö on jo nykyisellään hyvin vaikeasti sovellettava.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin

-

ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN EHDOTETUT MUUTOKSET

Kommentit oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädäntöön ehdotettuihin muutoksiin

-

MUUT MAHDOLLISET KOMMENTIT

Muut mahdolliset kommentit työryhmän mietintöön

-

Nuotto Antero
Pirkanmaan käräjäoikeus